

Woningcorporatie de Alliantie
T.a.v.

VERZONDEN – 5 JAN. 2022

Zaaknummer : OD.300244
Behandelaar :
Betreft : weigeren aanvraag ontheffing Wnb
Locatie : woningbezit van de Alliantie, Blaricum en Huizen

Geachte ,

Op 20 december 2019 hebben wij uw aanvraag voor een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3 en 3.8 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. Op 2 maart 2020 hebben wij op grond van artikel 5.1, lid 2 van de Wnb de proceduretermijn met 7 weken verlengd.

Vervolgens heeft er op 10 maart 2020 een overleg plaatsgevonden tussen de Alliantie, Arcadis en de OD NHN. Naar aanleiding van dit overleg is door Arcadis, namens de Alliantie, aanvullende informatie toegestuurd. Dit is op 14 mei 2020 ontvangen. Op 8 juni 2020 zijn deze op ons verzoek opnieuw aan ons toegezonden. Op 11 augustus 2020 heeft overleg plaatsgevonden tussen Arcadis en de OD NHN over de procedure in relatie tot de planning van de werkzaamheden. Op 23 oktober 2020 en op 25 november 2020 heeft u op ons verzoek om informatie aanvullende gegevens toegezonden.

Op 15 december 2020 hebben wij u per brief geïnformeerd dat uw aanvraag onvoldoende is onderbouwd en hebben wij u in de gelegenheid gesteld om met ons in overleg te treden. Op 4 januari 2021 hebben wij van u een reactie op onze brief van 15 december 2020 ontvangen. Op 20 en 21 januari 2021 heeft overleg plaatsgevonden met u, de OD NHN en de provincie Noord-Holland over uw aanvraag. Naar aanleiding van deze gesprekken hebben wij de brief van 15 december 2020 verder uitgewerkt tot een verzoek om aanvullende informatie. Dit verzoek is op 29 maart 2021 per e-mail aan uw collega's, en , alsook aan uw ecologisch adviseur verzonden. Op 30 maart 2021 hebben wij ons verzoek om aanvullende informatie ook per brief aan uw ecologisch adviseur verzonden.

Op 13 april 2021 is er nadere afstemming geweest met Arcadis over ons verzoek om aanvullende informatie van 29 maart 2021 en is door ons verzocht om aan te geven wanneer de aanvullende informatie kan worden aangeleverd. Op 10 mei 2021 is er opnieuw verzocht om aan te geven wanneer verwacht wordt dat de gevraagde informatie kan worden verzonden. Wij hebben op 21 mei 2021 een nadere toelichting gegeven aan Arcadis op de onderdelen van ons verzoek van 29 maart 2021 waar vragen over waren. Wij hebben op 4 juni 2021 bij uw adviseur nogmaals navraag gedaan over wanneer wij uw reactie op ons verzoek van 29 maart 2021 zouden ontvangen. Op 14 juni 2021 heeft uw adviseur ons per e-mail geïnformeerd dat de aanvullende informatie in de week van 21 juni 2021 zou worden aangeleverd. Wij hebben deze informatie niet ontvangen.

Op 5 november 2021 hebben wij aan u ons voornemen tot weigeren van uw aanvraag gestuurd. Hierbij hebben wij u in de gelegenheid gesteld om uw opmerkingen kenbaar te maken. Wij hebben op 26 november 2021 van u een reactie ontvangen.

Uw ontheffingsaanvraag van 20 december 2019 is gebaseerd op een soortenmanagementplan (SMP) en heeft betrekking op de energetische verbetermaatregelen en het planmatig onderhoud aan woningen van de woningcorporatie de Alliantie in Huizen en Blaricum. In totaal betreft het 5.650 woningen. De werkzaamheden bestaan uit het aanbrengen van zonnepanelen, plaatsen van warmtepompen, schilderwerkzaamheden, gevelwerkzaamheden, dakwerkzaamheden, asbest verwijderen, energetische verbetermaatregelen en isolatie werkzaamheden, sloopwerkzaamheden en nieuwbouw. Voor deze werkzaamheden wordt door de initiatiefnemer, woningcorporatie de Alliantie, ontheffing gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in:

- artikel 3.1, lid 2 van de Wnb, voor zover het betreft het opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen en eieren van de huismus (*Passer domesticus*), huiszwaluw (*Delichon urbicum*), gierzwaluw (*Apus apus*) en de spreeuw (*Sturnus vulgaris*).
- artikel 3.1, lid 4 van de Wnb, voor zover het betreft het opzettelijk storen van exemplaren van de huismus (*Passer domesticus*), huiszwaluw (*Delichon urbicum*), gierzwaluw (*Apus apus*) en de spreeuw (*Sturnus vulgaris*).
- artikel 3.5, lid 2 van de Wnb, voor zover het betreft het opzettelijk verstoren van exemplaren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).
- artikel 3.5, lid 4 van de Wnb, voor zover het betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van exemplaren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

De ontheffing is aangevraagd voor de periode van 1 december 2020 tot en met 1 december 2025. De aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer OD.300244.

Weigering

Wij verlenen u de gevraagde ontheffing niet. Dit houdt in dat u geen werkzaamheden mag uitvoeren voor zover met deze werkzaamheden de verboden van hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Dat betekent dat u de in uw aanvraag genoemde diersoorten niet opzettelijk mag (ver-)storen en hun nesten, rustplaatsen en eieren en hun voortplantings- en rustplaatsen niet mag vernielen, beschadigen of wegnemen.

Uw project omvat de renovatie en deels sloop van de woningvoorraad van de Alliantie in Huizen en Blaricum. In totaal betreft het 5.650 woningen. Het is een omvangrijk project waar op verschillende schaalniveaus allerlei werkzaamheden worden uitgevoerd en waarbij verschillende beschermde soorten aanwezig kunnen zijn, waaronder in ieder geval de huismus, gierzwaluw, spreeuw, huiszwaluw en meerdere vleermuissoorten. In dat licht dient uw project geen leemten te vertonen en volledige, precieze en definitieve constatering en conclusies te bevatten die elke redelijke wetenschappelijke twijfel over de gevolgen van de geplande werkzaamheden voor het betrokken gebied met beschermde soorten wegneemt.

Kort samengevat, blijkt uit de onderzoeken, de effectbeoordeling en het pakket aan maatregelen onvoldoende of de beschermde soorten op korte en lange termijn in het SMP-gebied kunnen worden behouden en of het natuurlijk verspreidingsgebied van beschermde soorten niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd gaat worden. Daarnaast wordt uit de door u overlegde informatie onvoldoende duidelijk of er voldoende groot habitat zal blijven bestaan om de populaties van beschermde soorten op lange termijn in het SMP-gebied in stand te houden. Ook is door u onvoldoende aannemelijk gemaakt dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is om uw project uit te voeren.

Wij concluderen dat niet wordt voldaan aan de in artikel 3.3, lid 4 en in artikel 3.8, lid 5 van de Wnb geformuleerde eisen. Om deze reden geven wij de aangevraagde ontheffing dan ook niet af en weigeren wij uw aanvraag.

Overwegingen

Inhoudsopgave

A. Wettelijk kader

- B. Zienswijze**
- C. Inhoudelijke beoordeling aanvraag**
- D. Kennisgeving**
- E. Conclusie**

A. Wettelijk kader

De aanvraag om ontheffing voor de huismus, gierzwaluw, spreeuw, huiszwaluw, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis is getoetst aan de artikelen 3.1, 3.3, 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland.

Soorten van de Vogelrichtlijn

De huismus, huiszwaluw, gierzwaluw en spreeuw zijn beschermde vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn. De richtlijn ziet op de bescherming van individuele vogels, hun eieren, hun nesten en hun leefgebieden. Op grond van artikel 3.1 van de Wnb is het verboden van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn:

- opzettelijk te doden of te vangen (artikel 3.1, lid 1);
- opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen (artikel 3.1, lid 2);
- eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben (artikel 3.1, lid 3);
- opzettelijk te storen (artikel 3.1, lid 4).

Het verbod, bedoeld in artikel 3.1, vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Op grond van artikel 3.3 van de Wnb kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat, dat er niet bij of krachtens enig ander artikel van deze wet vrijstelling is of kan worden verleend, de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort, en zij nodig is op grond van een in de wet genoemd belang. Te weten:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 3.1, tweede lid van de Wnb moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 3.1, tweede lid van de Wnb is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 3.1, tweede lid van de Wnb.

Nesten van de huiszwaluw en de spreeuw vallen buiten het broedseizoen niet altijd onder de definitie van het begrip nesten in artikel 3.1, lid 2 van de Wnb. Voor deze vogels geldt dat zij weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar deze soorten beschikken vaak ook over voldoende flexibiliteit om zich, als de broedplaats verloren is gegaan, elders te vestigen. Een jaarronde bescherming van het nest, zoals bedoeld in artikel 3.1, lid 2 van de Wnb is wél van toepassing als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden daartoe aanleiding geven.

Nesten van de huismus en de gierzwaluw vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 3.1, lid 2 van de Wnb. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd.

Soorten van de Habitatrichtlijn

De gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Op grond van artikel 3.5 van de Wnb is het onder meer verboden in het wildlevende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn in hun natuurlijk verspreidingsgebied:

- opzettelijk te doden of te vangen (artikel 3.5, lid 1);
- opzettelijk te verstoren (artikel 3.5, lid 2);
- opzettelijk eieren te vernielen of te rapen (artikel 3.5, lid 3);
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen (artikel 3.5, lid 4).

Op grond van artikel 3.8 van de Wnb kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.5 of artikel 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat, dat er niet bij of krachtens enig ander artikel van deze wet vrijstelling is of kan worden verleend, dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan, en zij nodig is op grond van een in de wet genoemd belang. Te weten:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Tot voortplantings- of rustplaatsen als bedoeld in artikel 3.5, lid 4 van de Wnb worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of rustplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld hollen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau hieronder.

B. Zienswijze

Op 26 november 2021 hebben wij van uw adviseur een reactie ontvangen op onze kennisgeving van 5 november 2021 waarin wij aangeven dat wij voornemens zijn om uw aanvraag ontheffing te weigeren. Met de door u ingediende stukken beoogt u enerzijds de aanvullende vragen uit onze brief van 29 maart 2021 te beantwoorden. Daarnaast geeft u aan dat uw brief tevens dient als reactie op onze brief van 5 november 2021. Wij hebben de door u overlegde stukken beoordeeld en betrokken bij de besluitvorming. Met het beantwoorden van de vragen heeft u uw werkwijze met het SMP verder verduidelijkt. Daar waar uw zienswijze direct betrekking heeft op onze overwegingen in voorliggend besluit hebben wij deze verwerkt in onderstaande beoordeling.

C. Inhoudelijke beoordeling aanvraag

Op 29 maart 2021 hebben wij aan u per brief het verzoek om aanvullende informatie gestuurd. De in de brief gestelde vragen hebben wij mede gebaseerd op artikel 5, lid 2 van de Beleidsregel natuurbescherming¹. Dit artikel stelt dat aanvragen om ontheffing als bedoeld in de artikelen 3.3,

¹ Beleidsregel van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland van 6 september 2016 houdende regels omtrent natuur (Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland) (overheid.nl)

3.8 en 3.10 van de wet (Wnb) waaraan een soortenmanagementplan ten grondslag ligt, worden aangevraagd overeenkomstig Bijlage II van de Beleidsregel natuurbescherming. Zoals wij hierna nader zullen onderbouwen kent uw aanvraag op.

Het ecologisch onderzoek

Om de effecten van uw werkzaamheden op de beschermde soorten in beeld te brengen heeft u ecologisch onderzoek laten uitvoeren. Dit onderzoek is uitgewerkt in een SMP. Het onderzoek omvat een bureaustudie over de actuele waarnemingen, een bureaustudie met modelmatig onderzoek en tot slot een veldonderzoek. Al deze onderzoeken zijn terug te vinden in hoofdstuk 4 van het SMP. Op basis van deze onderzoeken is een effectbeoordeling gemaakt (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 8 worden naar aanleiding van de mogelijk negatieve effecten op de beschermde soorten maatregelen voorgesteld die de effecten verzachten dan wel teniet doen. Wij concluderen dat uw aanvraag op al deze aspecten tekortkomingen kent waardoor wij uw aanvraag weigeren. Hierover het volgende.

In hoofdstuk 4 van het SMP stelt u dat de onderzoeken er op zijn gericht te bepalen welke beschermde soorten in de gebouwen aanwezig kunnen zijn. U geeft aan de volgende onderzoeken te hebben uitgevoerd:

- Bureauonderzoek – actuele waarnemingen
Hierbij heeft u de actuele waarnemingen van nesten en verblijfplaatsen van soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna: NDFF) verzameld. U heeft hierbij onderzocht welke soorten er de afgelopen 5 jaar binnen een straal van 50 meter rond de woningen van de Alliantie voorkomen. Voor de beschermde soorten die naar uw oordeel in uw projectgebied aanwezig zijn heeft u in hoofdstuk 5 een nadere beschrijving opgenomen. Hierbij gaat u verder in op de verspreiding van deze soorten, belangrijke omgevingsfactoren, bedreigingen en kansen en geeft u een overzicht van de kwetsbare periode van deze soorten.
- Bureauonderzoek – modelmatig onderzoek
Hierbij heeft u met behulp van een rekenkundig model een habitatgeschiktheidsbeoordeling uitgevoerd. Per gebouw heeft u de geschiktheid van het gebouw voor beschermde soorten bekeken en is de geschiktheid van de omgeving beoordeeld. De uitkomsten van deze kansberekening heeft u op signaleringskaarten visueel weergegeven. Hierbij onderscheidt u drie kansen voor de aanwezigheid van soorten: hoog, middelhoog of laag. De kaarten zijn voor de verschillende soorten opgenomen in de bijlage van het SMP. De validatie van het model heeft plaatsgevonden met behulp van een nulmeting.
- Veldonderzoek (de nulmeting)
U geeft aan dat bij 10% van de woningen – ter controle van de modeluitkomsten – een nulmeting is uitgevoerd. Dit betreft een veldonderzoek gericht op het daadwerkelijk vaststellen van de belangrijkste verblijffuncties, namelijk kolonies (gierzwaluw en huismus), kraamverblijven (gewone dwergvleermuis, laatvlieger en eventuele ander soorten) en massawinterverblijven (gewone dwergvleermuis). U geeft aan dat u deze onderzoeken conform de vigerende kennisdocumenten (huismus en gierzwaluw) van BII12 en het vleermuisprotocol van het Vleermuisvakberaad zijn uitgevoerd. U stelt dat met dit onderzoek inzicht is verkregen in de belangrijkste functies van de betrokken woningvoorraad op gebiedsniveau om lokale populaties te kunnen behouden door middel van mitigatie (generiek en specifiek).

In uw bureauonderzoek gebruikt u gegevens van de laatste vijf jaar om vast te stellen of beschermde soorten in en nabij uw projectgebied voorkomen. Hierbij gebruikt u de NDFF en de verspreidingsatlas. De verspreidingsatlas laat waarnemingen zien op atlasblok niveau (5 x 5 km). De gegevens uit de NDFF zijn in een straal van 50 meter rondom de woningen van Alliantie geraadpleegd. Evenals u, merken wij op dat de NDFF slechts een hulpmiddel is om plant- en diersoorten aan te tonen. Bij gebruik van de NDFF moet namelijk rekening worden gehouden met het feit dat soorten wel aanwezig kunnen zijn ondanks dat zij niet waargenomen zijn of geregistreerd zijn in de NDFF. De zogenoemde vals negatieven of waarnemerseffect. Wij constateren dat in de door u overlegde stukken onvoldoende inzichtelijk is gemaakt en is gemotiveerd hoe u rekening heeft gehouden met de soorten die op basis van de NDFF worden gemist, maar waar op basis van de verspreidingsatlas wel wordt aangetoond dat deze soorten op basis van hun verspreidingsgebied in (de omgeving van) Huizen en Blaricum voorkomen. Hierbij kunt u denken aan bijvoorbeeld vleermuissoorten als tweekleurige vleermuis of baardvleermuis of meervleermuis.

In uw brief van 26 november 2021 stelt u dat de NDFF de grootste bron van actuele gegevens bevat over de aanwezigheid van soorten en dat het raadplegen van andere bronnen om die reden niet noodzakelijk is. Een motivering over hoe u rekening heeft gehouden met de soorten die op basis van de NDFF worden gemist maar die mogelijk wel in (de omgeving van) Huizen en Blaricum

voorkomen wordt wederom niet gegeven. Ons standpunt blijft naar aanleiding van uw brief van 26 november 2021 derhalve ongewijzigd.

Ten aanzien van het modelmatig onderzoek zijn wij van oordeel dat er onvoldoende duidelijkheid bestaat over de werking van het model en de informatie die ten grondslag ligt aan de uitkomsten van het model. In het SMP worden enkel de geschiktheidseisen beschreven en in bijlage C van het SMP wordt een stroomdiagram getoond over de keuzes die u in het model maakt ten aanzien van enkele beschermde soorten. Hoe de geschiktheidseisen vervolgens worden vastgelegd en in het model worden ingebracht is niet duidelijk. Daarnaast is niet duidelijk beschreven of en hoe de verdere kalibratie van het model heeft plaatsgevonden voor specifiek uw project en hoe de validatie is uitgevoerd.

Voor de validatie van het model zijn de uitkomsten van het veldonderzoek (de nulmeting) gebruikt. U geeft aan dat het veldonderzoek is uitgevoerd met behulp van het vleermuisprotocol en de kennisdocumenten van BIJ12 (huismus, gierzwaluw). Wij constateren op basis van het door u overlegde document van adviesbureau E.C.O. Logisch van 1 november 2019 dat u slechts een deel van uw woningvoorraad heeft onderzocht. U heeft daarbij het onderzochte gebied onderverdeeld in zes deelgebieden van circa één hectare of meer. Een overzicht van wanneer de inventarisaties onder welke omstandigheden zijn uitgevoerd is in de tabel van dit document opgenomen. In de vijfde kolom van de tabel wordt het aantal onderzoekers per onderzoeksactiviteit getoond. Het is onduidelijk hoe het aantal onderzoekers zich verhoudt tot de deelgebieden. De inzet van het aantal onderzoekers leest naar ons oordeel als zijnde het totaal aantal onderzoekers dat op deze datum voor de betreffende onderzoeksactiviteit en deelgebieden is ingezet. Daarbij constateren wij dat er onderzoeksactiviteiten zijn geweest waarbij er slechts één onderzoeker voor meer dan één deelgebied op hetzelfde moment is ingezet. Hierdoor is het ons inziens niet mogelijk de aanwijzingen voor het gebruik van vleermuisprotocol te hanteren. Een gedegen navolgbare motivatie hierover ontbreekt waardoor onduidelijkheid bestaat over de methode die is gebruikt bij het uitvoeren van het onderzoek en de volledigheid van het onderzoek.

In uw reactie van 26 november 2021 geeft u onder punt 88 een nadere uitleg over de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd. Daarnaast geeft u onder punt 89 aan dat het vanuit het SMP inderdaad de bedoeling was om in overeenstemming met landelijke protocollen onderzoeken uit te voeren. Echter is, door uw externe onderzoekspartij, het projectgebied kwalitatief onderzocht, waarbij grotere deelgebieden per fiets geïnventariseerd zijn. Er is dus geen sprake geweest van onderzoek conform vleermuisprotocol. Deze constatering is echter tegenstrijdig met uw overwegingen onder punt 45 van uw brief. Onder punt 45 geeft u juist aan dat in de tabel van de onderzoeksnotitie van E.C.O. logisch staat wanneer welke onderzoeken naar welke soorten hebben plaatsgevonden en dat dit in overeenstemming is met de geldende protocollen. Om die reden blijven wij bij onze conclusie dat een gedegen navolgbare motivatie over het uitgevoerde onderzoek ontbreekt waardoor onduidelijkheid bestaat over de volledigheid van het onderzoek en de daarop gebaseerde conclusies van de effectenbeoordeling en mitigatietaakstelling.

Verder is het veldonderzoek een steekproef van 10% van het totaal van de woningen. Wij kunnen uit de door u overlegde documenten niet herleiden hoe de omvang van de steekproef (10%) tot stand is gekomen en of de steekproef representatief is voor de woningvoorraad van de Alliantie en de beschermde soorten. In uw reactie van 25 november 2020 geeft u aan dat er een verscheidenheid aan type woningen is opgenomen in de steekproef en dat tevens rekening is gehouden met de ligging van de woningen. Een uitwerking over hoe dit heeft plaatsgevonden en welke woningen onderdeel zijn van de steekproef wordt door u niet gegeven. Onder punt 44 in uw reactie van 26 november 2021 geeft u eveneens geen nadere toelichting.

Daarnaast is het vleermuisprotocol niet geschikt als validatie van een rekenkundig model. Het vleermuisprotocol geeft immers geen 100% trefkans en gaat uit van een redelijkerwijze onderzoeksinspanning. Om die reden zijn wij van oordeel dat uw modeluitkomsten te onzeker zijn om de kans op geschiktheid goed te kunnen bepalen waardoor niet is verzekerd dat een representatief beeld van (de kans op) de aanwezigheid van nest- en verblijfplaatsen van beschermde soorten wordt verkregen. Ook hebben toezichthouders van de OD NHN vastgesteld dat de modeluitkomsten voor de huismus eveneens te onzeker zijn. Bij controle van uw werkzaamheden aan 86 woningen behorend tot complex 2036 in Huizen zijn onjuiste uitkomsten van het model geconstateerd. Uit de door ons ontvangen quickscan van Arcadis van 20 mei 2021 blijkt dat er met zekerheid meer dan 50 nestplaatsen van huismus zijn vastgesteld. Deze woningen zijn door het model aangewezen als laag tot matig geschikt. Deze grote verschillen zorgen naar ons oordeel tot een te grote onzekerheid bij de inschatting van de effecten en de inzet van maatregelen.

U geeft in punt 43 van uw brief van 26 november 2021 aan dat u heeft geconstateerd dat een nieuwe kalibratie van het model noodzakelijk is. Deze herijking wenst u begin 2022 aan ons te sturen. De voorgestelde aanpassing lijkt echter niet tot een wijziging van ons standpunt ten aanzien van het gebruik van het vleermuisprotocol als middel bij de validatie van het model.

Tot slot merken wij opnieuw op dat het veldonderzoek voor slechts een deel van de woningvoorraad is uitgevoerd. U geeft aan dat u gedurende de uitvoering van het project en de looptijd van de ontheffing voornemens bent de andere gebieden ook te onderzoeken. Dit betekent dat er op dit moment bij de beoordeling van uw aanvraag ontheffing niet voldoende inzichtelijk is wat de effecten van uw werkzaamheden zijn op de beschermde soorten ter plaatse. Dit geldt zowel voor de effecten in de gebieden die nog niet zijn onderzocht als voor het totale gestapelde projecteffect. De uitkomsten van het modelmatig onderzoek (quickscan niveau), het bureau-onderzoek alsook een onderzoeksinspanning na de ontvangst van een ontheffing kunnen deze kennisleemte op dit moment niet vullen. Wij zijn daarom van oordeel dat het uitgevoerde onderzoek dat ten grondslag ligt aan de aanvraag ontheffing onvoldoende is waardoor naar ons oordeel géén gedegen effectbeoordeling uitgevoerd kan worden en de inzet van maatregelen kan worden bepaald.

Effectbeoordeling

Bij het uitvoeren van de renovatiewerkzaamheden zullen verschillende activiteiten plaatsvinden. De activiteiten zijn verschillend van aard en omvang en zullen daardoor andere effecten tot gevolg hebben. Belangrijk is het schaalniveau waarop de activiteiten zich afspelen en op welke wijze de beschermde soorten negatief beïnvloed worden. In relatie tot uw project kunnen globaal de volgende activiteiten worden onderscheiden die mogelijk negatieve effecten op soorten hebben:

- Activiteiten en werkzaamheden die zich over een grote oppervlakte afspelen: bijvoorbeeld een deel van of een gehele wijk.
- Activiteiten die zich afspelen op het niveau van één of twee straten.
- Activiteiten die zich beperken tot een enkele woning of gebouw.

Uit het document "Richtsnoeren inzake de strikte bescherming van diersoorten van communautair belang uit hoofde van de habitatrichtlijn 92/43/EEC"² (hierna: richtsnoeren) blijkt dat de toetsing extra strikt moet zijn bij een omvangrijkere ingreep op de soort of de populatie. Zo staat in de richtsnoeren (p. 52): "In het algemeen zullen de voorwaarden of "criteria" strenger worden met de ernst van het mogelijke effect van een afwijking op een soort of populatie." Wij zijn van oordeel dat met de sloop en renovatie van uw woningvoorraad (5.650 woningen) er een omvangrijke ingreep plaatsvindt in de biotoop van onder meer verschillende beschermde vleermuissoorten.

Concreet betekent dit dat er bij beoordeling van de effecten van activiteiten inzicht moet zijn in de grootte van de populatie, het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort en het effect van de activiteiten op de staat van instandhouding van de populatie. Alleen dan kunnen de effecten op staat van instandhouding van de beschermde soorten worden beoordeeld.

Uit de richtsnoeren (p. 121-122) volgt dat de staat van instandhouding van een soort gunstig is wanneer i) de populatie "nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt", ii) "het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden" en iii) "er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden".

Dit is ook verankerd in de definitie van "gunstige staat van instandhouding van een soort in artikel 1.1 lid 1 Wnb:

- a. uit populatie dynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en*
- b. het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en*
- c. er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.*

Voor zowel de effecten van de individuele werkzaamheden als de cumulatieve effecten ontbreekt een precieze, objectieve motivering. Zo stelt u een estafette-aanpak voor waarbij u in

² Richtsnoeren inzake de strikte bescherming van diersoorten van communautair belang uit hoofde van de habitatrichtlijn. Brussel, 12.10.2021 C(2021) 7301 final. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=PI_COM:C\(2021\)7301&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=PI_COM:C(2021)7301&from=EN)

aangrenzende clusters voorafgaand aan de werkzaamheden al mitigatiemaatregelen worden uitgevoerd, om negatieve effecten op te vangen. Op zichzelf is het voorafgaand aan de werkzaamheden realiseren van mitigerende maatregelen in de vorm van alternatieve verblijfplaatsen een van de maatregelen om het tijdelijke verlies van verblijfplaatsen op te vangen. Mits deze verblijfplaatsen in geschikt biotoop van de aanwezige soorten worden geplaatst en voor deze soorten makkelijk te vinden zijn. Wat echter door u onvoldoende is uitgewerkt in het SMP is de werkwijze hoe wordt omgegaan met de gewenningstijd van de beschermde soorten aan de nieuwe alternatieven. Negatieve effecten worden immers enkel opgevangen wanneer de mitigerende maatregelen ook in gebruik zijn genomen. Afbeelding 3 van het SMP suggereert dat functionele verblijfplaatsen heen en weer kunnen worden geschoven en dat door ontmoediging een nabije alternatieve verblijfplaats dus in gebruik wordt genomen. In bepaalde gevallen zal dat mogelijk gebeuren. Maar voor bijvoorbeeld de bijzondere verblijfplaatsen (winterverblijven of kraamverblijven) dan wel (tijdelijke alternatieve) verblijfplaatsen waar de effectiviteit onvoldoende is aangetoond (zoals bij laatvliegers) zal dit minder snel dan wel niet gebeuren. De borging dat een project niet kan starten als onvoldoende duidelijk is of alternatieve verblijfplaatsen in gebruik zijn genomen ontbreekt in het SMP.

Tot slot stellen wij vast dat er in het SMP met betrekking tot de estafette-aanpak niet nader inzichtelijk wordt gemaakt wat de projecteffecten in cumulatie op de beschermde soorten zijn. Er is geen inschatting gemaakt van het aantal nesten, voortplantings- en rustplaatsen van beschermde soorten dat zal worden vernield. Ook is niet gebleken dat er een analyse van de staat van instandhouding van de relevante lokale, regionale en/of nationale populaties van de betrokken soorten is gemaakt.

Maatregelen

Op basis van de geschiktheid van de woningen bent u van plan om beschermingsmaatregelen te realiseren. Voor alle woningen geldt een standaard mitigatietaakstelling. Bij de woningen die geschikt zijn als verblijfplaats (geschiktheidskans volgens model: hoog en middelhoog) geldt een extra taakstelling. Uitgangspunt hierbij is dat er per woning een minimaal aantal verblijfplaatsen wordt gerealiseerd. U geeft aan dat u deze voorzieningen gaat clusteren zodat kerngebieden per soort worden gecreëerd. Welke type maatregelen u kunt gaan treffen is beschreven in de bij de aanvraag gevoegde mitigatiecatalogus.

Verder geeft u aan dat u voornemens bent om verschillende typen maatregelen uit de mitigatiecatalogus toe te passen, zolang er onvoldoende wetenschappelijk onderbouwing is omtrent de effectiviteit van deze maatregelen. U heeft hierbij in uw aanvullingen van 23 oktober 2020 aangegeven dat u van oordeel bent dat anekdotisch bewijs ook afdoende is om maatregelen in te zetten. Naarmate meer bekend wordt uit de monitoring, is het mogelijk dat u meer gerichte keuzes qua voorzieningen maakt.

Wij constateren dat de door u voorgenomen werkwijze niet uitsluit dat op bepaalde locaties onvoldoende vervangende verblijfplaatsen worden aangebracht om de bestaande aantallen voortplantings- en rustplaatsen te vervangen of dat het doden en verwonden van dieren wordt voorkomen. Het aantal te realiseren voorzieningen is immers gerelateerd aan de kans dat een te renoveren woning geschikt is voor een beschermde soort en niet aan het op een locatie aanwezige aantal dieren, voortplantings- en rustplaatsen en de functies die zij voor de beschermde soorten vervullen. Gegevens waaruit blijkt dat dit zich niet zal voordoen, of waaruit volgt dat in voorkomende gevallen kan worden volstaan met het realiseren van minder voorzieningen, ontbreken.

Daarnaast concluderen wij dat de mitigatietaakstelling uit het SMP enkel een kwantitatieve benadering is. Een navolgbare motivering over hoe tot deze taakstelling gekomen is en hoe bij de totstandkoming van deze taakstelling de relatie is gelegd met de aanwezige functies en de leefomgeving van de beschermde soorten ontbreekt. Daarbij wordt in het SMP beargumenteerd dat met de mitigatietaakstelling van het SMP een duidelijke meerwaarde in het aanbod van verblijfplaatsen wordt gerealiseerd. Wij constateren dat een beschrijving over hoe dit is vastgesteld ontbreekt. Naar ons oordeel biedt de nulmeting daarvoor onvoldoende basis, omdat deze slechts voor een deel van de woningvoorraad is uitgevoerd.

Tot slot constateren wij dat u van plan bent om ook voorzieningen te realiseren waarvan over de geschiktheid en effectiviteit minder bekend is of waarvoor enkel anekdotisch bewijs beschikbaar is. Hoewel u stelt dat u verkregen inzichten uit de monitoring mogelijk gebruikt om meer gerichte keuzes te maken, wordt in het SMP niet gegarandeerd dat dit ook daadwerkelijk zal plaatsvinden.

Staat van instandhouding

U heeft ontheffing aangevraagd voor vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voordat een ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 en artikel 3.5 van de Wnb kan worden verleend, dient te worden voldaan aan de bepalingen genoemd in artikelen 3.3 en 3.8 van de Wnb. Voor soorten van de Vogelrichtlijn wordt een ontheffing uitsluitend verleend indien de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Voor soorten van de Habitatrichtlijn geldt dat ontheffing slechts wordt verleend indien er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Wat onder een gunstige staat van instandhouding wordt verstaan, wordt beschreven in artikel 1(i) van de Habitatrichtlijn en artikel 1.1 van de Wnb.

De landelijke staat van instandhouding van broedvogels als de huismus, gierzwaluw, spreeuw en huiszwaluw is te vinden op de website van SOVON Nederland³. Van de huismus is vastgesteld dat de landelijkste staat van instandhouding matig ongunstig is. De landelijke staat van instandhouding van de gierzwaluw is beoordeeld als gunstig. Voor de soorten huiszwaluw en spreeuw is de staat van instandhouding als broedvogel in Nederland matig ongunstig.

De gewone dwergvleermuis is de in Nederland meest algemene vleermuissoort. In het verslag op grond van artikel 17 Habitatrichtlijn staat aangegeven dat het verspreidingsgebied (range) van de gewone dwergvleermuis gunstig (favourable) is. Bij landelijke populatie (aantal) staat als conclusie echter onbekend (unknown). Dit hangt samen met de verduurzaming van gebouwen die plaatsvindt. Tegenwoordig weten we dat we door maatregelen voor verduurzaming van gebouwen veel verblijfplaatsen en waarschijnlijk ook dieren verliezen. Ondertussen draaien programma's waarin de soort wordt gemonitord nog te kort om significante uitspraken te doen over de populatietrend. In het verslag staat aangegeven dat het bijna niet anders kan dan dat de trend negatief is of aan het worden is.⁴

De landelijke staat van instandhouding van de ruige dwergvleermuis is 'stabiel'. Echter de toekomstperspectieven van de soort zijn 'ongunstig'. De populatietrend / NEM-'VTT levert info over relatieve activiteit, maar loopt nog te kort (vanaf 2013) om, bij de gegeven abundantie en dus trefkans, al significante conclusies toe te laten. Wel is ondertussen bekend dat de ruige dwergvleermuis de soort is die slachtoffer wordt van windturbines en net als de gewone dwergvleermuis ook bedreigt wordt door de verduurzaming van bebouwing. Met het toenemen van verduurzaming en het aantal windturbines is de verwachting dat dit een negatief effect zal gaan hebben op de populatie.²

De laatvlieger komt in heel Nederland vrij algemeen voor⁵. De landelijke staat van instandhouding van de laatvlieger is als ongunstig beoordeeld, waarbij alleen het leefgebied als onbekend en de populatie en toekomstperspectief als ongunstig zijn beoordeeld⁶.

De gewone grootoorvleermuis komt verspreid over heel Nederland voor, maar nergens in grote aantallen. De soort is sterk gebonden aan kleinschalig landschap en bosgebieden en is in de open polderlandschappen in West- en Noord-Nederland zeldzamer. De populatieaantallen van de gewone grootoorvleermuis worden over de laatste periode beoordeeld als stabiel of toegenomen^{7,8,9}. Het aantal gewone grootoorvleermuizen in Nederland wordt geschat op 5.000 tot 7.500. De landelijke staat van instandhouding van de gewone grootoorvleermuis is als ongunstig beoordeeld, waarbij het verspreidingsgebied en de populatie als gunstig en het leefgebied en toekomstperspectief als ongunstig zijn beoordeeld¹⁰.

³ <https://stats.sovon.nl/>

⁴ Bron: Report format on the 'main results of the surveillance under Article 11' for Annex II, IV & V species. https://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=nl/eu/art17/envxuhrwa/NL_species_reports-20190819.xml&conv=593&source=remote#1309

⁵ <http://vleermuis.net/vleermuis-soorten/laatvlieger>

⁶ <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/report/?period=5&group=Mammals&country=NL®ion=>

⁷ <http://www.clo.nl/indicatoren/nl1070-aantalsontwikkeling-van-vleermuizen>

⁸ <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496204#>

⁹ Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*, versie 1.0, juli 2017, BIJ12

¹⁰ <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/report/?period=5&group=Mammals&country=NL®ion=>

Aangezien u uw werk wenst uit te voeren zonder dat u vooraf weet waar welke beschermde soorten en verblijfplaatsen aanwezig zijn, kan op voorhand niet worden vastgesteld of uw werkzaamheden geen afbreuk doen aan het streven naar een gunstige staat van instandhouding. Uw veldonderzoek in combinatie met het modelmatig onderzoek zijn daarvoor onvoldoende om dit vast te stellen.

De impact van de werkzaamheden met toepassing van het voorgestelde SMP op het niveau van lokale populaties en het cumulatieve effect op de staat van instandhouding van de soorten op grotere schaal is ook niet bekend.

De door u voorgestelde aanscherpte maatregelen achteraf naar aanleiding van de monitoring kunnen de onzekerheid over de effecten op de staat van instandhouding niet ongedaan maken. De effecten op de staat van instandhouding moeten op voorhand beoordeeld worden met inachtneming van het voorzorgsbeginsel. Daarnaast maakt u niet inzichtelijk wat de gevolgen zijn indien blijkt dat bepaalde maatregelen niet of onvoldoende werken.

Gelet hierop kan ten aanzien van de habitatrichtlijnsoorten niet worden geconcludeerd dat de toegestane activiteiten geen afbreuk doen aan het streven naar een gunstige staat van instandhouding en ten aanzien van vogels dat geen sprake is van een verslechtering van de staat van instandhouding.

Andere bevredigende oplossing

U geeft aan dat de Alliantie op termijn al haar woningen gaat renoveren. Tussendoor zal ook onderhoud moeten plaatsvinden. Dit kan niet op een andere plek worden uitgevoerd, omdat het werkzaamheden aan de woningen zelf betreft. De werkzaamheden bestaan voornamelijk uit het isoleren van woningen. Een aantal woningen zal op termijn worden gesloopt.

U stelt dat de technische staat van de woningen dusdanig slecht is, dat renovatie nodig is om de woningen te laten voldoen aan de eisen van deze tijd. De woningen zijn onvoldoende geïsoleerd, waardoor er in de huidige situatie veel energieverlies optreedt. Bovendien is het klimaat in de woningen niet meer optimaal, als gevolg van tocht en vocht. Indien de woningen niet worden gerenoveerd, zullen de woningen op termijn onbewoonbaar worden. Uiteindelijk zal dit leiden tot sloop van de woningen. Sloop van de woningen betekent het verlies van rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, huismus, gierzwaluw en de huiszwaluw. Het alternatief voor renovatie is sloop en nieuwbouw en heeft als gevolg dat er gedurende langere periode (in sommige situaties 1 tot 2 jaar) geen rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels aanwezig zijn op de locatie van de gesloopte woningen.

Wij zijn van oordeel dat u onvoldoende aannemelijk heeft gemaakt dat voor uw werkwijze ten aanzien van de renovatiewerkzaamheden geen andere bevredigende oplossing voorhanden is die minder schade toebrengt aan beschermde soorten. Vooral het isoleren van de woningen waarbij u van buitenaf de woningen isoleert zal tot gevolg hebben dat rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten worden aangetast. U heeft bijvoorbeeld niet onderbouwd waarom het van binnenuit isoleren van de woningen niet is aan te merken als andere bevredigende oplossing.

Voor een aantal panden is renovatie volgens u niet meer mogelijk. Het betreft hier de panden aan de Middenweg in Blaricum en de Huizermaatweg en Gooilandweg in Huizen. U geeft aan dat renovatie van deze woningen niet meer mogelijk is en u dus de panden moet slopen. Een onderbouwing waarmee u de noodzaak van de sloop nader motiveert ontbreekt. Hierdoor is het niet mogelijk om vast te stellen of en welke afwegingen van alternatieven u heeft gemaakt en hoe u tot de conclusie van de sloop bent gekomen waardoor renovatie dus niet meer mogelijk is en dus de verblijfplaatsen van beschermde soorten niet behouden kunnen blijven. Wij zijn dan ook van oordeel dat uit de door u overgelegde documenten onvoldoende blijkt dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat voor de sloop van de panden aan de Middenweg in Blaricum en aan de Huizermaatweg en de Gooilandweg in Huizen.

Verder stelt u dat de gekozen werkwijze van het SMP, waarbij in elke te renoveren woning verblijfmogelijkheden voor vleermuizen, huismus, gierzwaluw en de huiszwaluw worden geplaatst, betekent dat er hooguit enkele weken geen verblijfmogelijkheden voor genoemde soorten op desbetreffende locatie aanwezig zijn. De woningen waar kleine onderhoudswerkzaamheden, waaronder schilderen, worden uitgevoerd zijn binnen drie weken gereed. In uitzonderlijke gevallen duurt het negen maanden voordat een complex volledig opgeleverd kan worden. Naar uw oordeel zijn er geen andere werkwijzen mogelijk waarbij deze periode korter is.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten kwetsbare periodes) wordt volgens u schade aan de vleermuizen, huismus, gierzwaluw en de huiszwaluw zoveel mogelijk voorkomen.

Rechtsbescherming

U en andere belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit, kunnen binnen 6 weken, gerekend vanaf de dag na datum van verzending van dit besluit, een bezwaarschrift indienen bij gedeputeerde staten van Noord-Holland, ter attentie van de secretaris van de Hoor- en adviescommissie, Postbus 3007, 2001 DA HAARLEM.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval het volgende bevatten:

- uw naam, adres, postcode en woonplaats;
- de datum;
- over welk besluit het gaat (u kunt het beste een kopie van dit besluit bijsluiten);
- de redenen waarom u het niet eens bent met het besluit;
- uw handtekening.

Het indienen van een bezwaarschrift schorst de werking van dit besluit niet.

Indien onverwijlde spoed dit vereist, kunt u de voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Holland, Sectie bestuursrecht, Postbus 1621, 2003 BR HAARLEM vragen om een voorlopige voorziening te treffen. U kunt het verzoekschrift ook digitaal bij de rechtbank indienen via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Voor meer informatie verwijzen wij naar www.rechtspraak.nl. Voor de behandeling van het verzoek wordt griffierecht geheven.

De provincie wil bezwaren tegen besluiten graag op informele wijze behandelen. Als uw bezwaar in aanmerking komt voor deze informele behandeling nemen wij op korte termijn telefonisch contact met u op. In verband hiermee verzoeken wij u om in uw bezwaarschrift het telefoonnummer te vermelden waarop u overdag bereikbaar bent. Voor meer informatie over de informele behandeling kunt u telefonisch contact opnemen met provincie Noord-Holland.